

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—, — Poštno-čkovni račun 10.603.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/8 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Novi cestni predpisi.

V vrsti zakonov, ki jih je izdala sedanja vlada, zavzemata važno mesto zakona o državnih in o samoupravnih cestah, ki ju je kralj podpisal 8. maja t. l. Kakor smo svoje čitatelje obvestili o glavnih določilih teh dveh zakonov, tako jih hočemo v današnji in naslednji številki »Slovenskega Gospodarja« podučiti o vsebini in določbah uredbe, izdane od St. Savkoviča, ministra za gradbe. Na podlagi člena 26. zakona o državnih cestah, ki daje ministru za gradbe pooblastilo, da sme predpisati uredbo o vzdrževanju cest, mostov, proputov in drugih objektov na državnih cestah, je minister Savkovič sporazumno z ministrom notranjih zadev izdal 6. junija uredbo o zaščiti javnih potov in varnosti prometa na njih. »Službene Novine« v Beogradu so 17. junija objavile to uredbo, katera je torej že v veljavi. Z njo se razveljavijo vsi zakoni, uredbe in pravilniki, v kolikor niso v skladu z določbami te uredbe. Razdeljena je ta uredba na tri dele: 1. uporaba javnih potov, 2. krivde in kazni, 3. prehodne in zaključne določbe. V naslednjem navajamo glavne določbe te nove uredbe.

Javni poti morajo biti prestil. Zgradbe ob cestah.

Uporaba javnih potov je svobodna in dovoljena ob vsakem času in vsakomur brez razlike v mejah splošnih predpisov o javni varnosti in predpisov te uredbe. Javni poti morajo biti prestili za prehod in promet. Vsi potniki, vozniki in stanovalci poleg potov se morajo ravnati po določbah te uredbe.

Ob javnih potih ne sme nikdo zasajati gozdov, graditi hiš za stanovanja, trgovin, pekarn, vodnjakov in sličnih stavb bližje kakor 4 m, gostiln, kovačnic in sličnih ne bližje kakor 10 m, rudnikov, apnenic, opekarn, livarn in drugih industrijskih podjetij ne bližje kakor 20 m od zunanje črte cestnega zemljišča. Izjeme, osobito v strnjenih krajih, v hribovitih in kamnitih krajih dovoljuje pristojna cestna uprava. Na prijavo gradbene sekcije za državne ceste in pristojne samoupravne oblasti za samoupravne ceste so občne upravne oblasti dolžne takoj prepovedati takšno delo in tekom 15 dni porušiti dotične objekte, z odgovorno osebo pa postopati po zakonu. Predpisi tega člena se ne nanašajo na mesta z odobrenim regulacijskim načrtom.

Vozi desno in drugo...

Vsi vozovi, bodisi z živalsko vprego ali z motornim pogonom, kakor tudi velopedi in motocikli, jahači, gonilci živine in ročnih vozičkov se morajo kretati samo na svoji desni polovici pota, pustiti pa levo polovico prosto za promet v nasprotnem pravcu. Na ozkih cestah se morajo prazni vozovi ogibati natovorjenim, ako pa je cesta zelo tesna, se morajo lažje natovorjeni vozi umakniti popolnoma v stran ter pustiti mimo težje natovorjene in v nasprotni smeri prihajajoče vozove. Ako je na ozki cesti, kjer je ogibanje nemogoče, že kakšen voz, mora drug voz, ki pride, počakati, dokler prvi ne odide s tesne ceste.

Vozovi, ki se gibljejo v isti smeri, ne smejo voziti vstrie, marveč eden za drugim, izvzemši slučaj, da eden voz prehití drugega na levi strani v smeri vožnje. V strnjeni vrsti vobče, osobito pri prehodu preko mostov ne sme voziti več ko 4 vozovi. Razdalja med posameznimi vozovi pri prehodu preko večjih mostov ne sme biti manjša ko 10 m, med posameznimi skupinami pa najmanj 50 m. Ako so vozi natovorjeni z dolgimi, neokretnimi in velikimi predmeti, smeta v strnjeni vrsti voziti samo 2. Za prevoz izredno težkih bremen in uporabo vozov, ki so težji od predpisanih za pota in moste, se mora prej zaprositi dovoljenje gradbene sekcije, odnosno pristojne samoupravne oblasti. Ako se to dovoljenje ne dobi, se mora voz izključiti od uporabe. V protivnem slučaju občne upravne oblasti v kazenskem postopku na predlog gradbene sekcije, odnosno samoupravne oblasti kaznujejo takšne voze za storjeno škodo na potih in objekti.

Prepovedano je voz brez potrebe in brez nadzora pustiti na cesti, naj si je zaprežen ali ne. Prepovedano je tudi zadrževanje vozov in izpreganje vpreg na mostih.

Kako naglo smejo voziti motorna vozila?

Skozi propuste, preko mostov in skozi naseljene kraje se mora počasi voziti. Navzdol se morajo kolesa zavirati in voziti previdno. Skozi čredo živine se mora voziti počasi. Največja brzina potniških avtomobilov in motociklov sme biti, ako to dopušča stanje ceste,

izven naseljenih krajev 50 km na uro, skozi naseljene kraje 15 km, skozi kopališča in zdravilišča največ 8 km. S toliko brzino smejo voziti motorni vozovi na potu izven in skozi naseljene kraje samo takrat, ako je pot popolnoma prosta in dovolj razsvetljena, drugače morajo brzino zmanjšati. Vozač mora vedno biti gospodar svojega voza, posebno v naseljenih krajih, ostrih ovinkih, jakih padcih, ozkih prehodih, na razpotjih itd. V megli se mora brzina znižati pod 10 km. Avtobusi ne smejo voziti z večjo brzino ko 35 km na uro. Tovorni avtomobili z bruto-težo 3001—4500 kg ne smejo voziti na uro več kot 12 km, ako so brez pnevmatike, s pnevmatiko 25—35 km, na specialnih avtomobilskih cestah pa 30—40 km; tovorni avtomobili z bruto-težo 4501—8000 kg pa 8 km, oziroma 20—25 km in 25—35 km.

Luč po noči. Šofer na razkrižju.

Ponoči mora voz biti osvetljen. Ako več vozov, ki potujejo skupaj, vozi v strnjeni vrsti, zadostuje, da je osvetljen prvi in zadnji voz. Svetilka mora biti nameščena in pritrjena na levi strani voza. Vsak avtomobil mora imeti po noči in čim se zmračí, dve beli luči, postavljene ena levo druga desno, zadržaj pa rdečo luč. Pri motociklih z dvema kolesoma brez sedeža zadostuje samo ena luč spredaj, istotako pri velopedih. Vsak avtomobil mora imeti, ako zgoraj predpisana luč ne zadostuje, eden ali dva reflektorja za razsvetljavo potov v dovoljni daljini. Vozač-šofer mora na razkrižju cest dopustiti prehod vozu, vozaču, ki prihaja na desni strani ceste.

Ovire za promet, poškodovanje cest in cestnih naprav.

Prepovedano je, puščati na cesti ali odmetavati nanjo, kar bi moglo ogrožavati varnost prometa ali oškodovati cesto. Prepovedano je zastaviti pot in storiti kaj takega, kar bi moglo ovirati prosti in lahki promet. Prepovedano je po cesti vlačiti predmete, ki jo morejo poškodovati (kakor grede, tramove in pluge itd.). Prav tako je prepovedano nalagati na voze posekano vejevje, tako da se vleče po cesti. Prepovedano je, zasipati ali kvariti jarke ob cesti, sekati drevje poleg ceste, kvariti ograje, propuste, mostove in druge predmete, ki so postavljeni na cesti ali poleg nje. Prav tako je prepovedano pasti živino na cestnih nasipih ali jarkih.

Prekopavanje cest za napeljevanje ali odvajanje vode je dovoljeno samo s posebnim odobrenjem pristojne gradbene direkcije, odnosno pristojne samoupravne oblasti. Polaganje tračnic — šin — na cesti ali na cestnem zemljišču je dovoljeno samo z odobrenjem in pod pogoji, ki jih predpiše minister za gradbe za vsak slučaj.

O kočijažih, šoferjih in vozačih.

Kočijaži-vozači morajo vedno biti na svojem sedežu ali blizu svoje vprege, da jo morejo vsak trenutek prijeti ter voziti. Kočijaž ali vozač na motociklu ne sme biti mlajši od 18 let, šofer ali voznik motornih vozov (avtomobilov)

pa ne mlajši od 20 let. Ne smejo biti vdani pitju, ne smejo biti pijani, kadar vozijo. Vse te osebe morajo imeti odobrenje krajevne občne upravne oblasti, ki tako odobrenje izda na podlagi spričevala občinske oblasti o dobrem obnašanju, za motorna vozila pa še poleg tega spričevalo o položenem predpisnem izpitu. Vozovi, ki niso registrirani in označeni s številkami od upravne oblasti, morajo imeti na levi strani pritrjeno tablico s točnim naslovom lastnika, občine in njegove hišne številke. Oblike teh napisov predpiše občinska oblast. Registriranje vozov se ima vršiti mesca januarja vsako leto. Neregistrirani vozovi se ne smejo uporabljati na javnih cestah.



V NAŠI DRŽAVI.

Prejšnji teden je izdala vlada več novih zakonov in uredb. Za kmeta važne zakonske novosti objavljamo v današnji številki.

Osnovna glavnica novo ustanovljene Agranne banke bo znašala precej nad 300 milijonov Din.

Trgovinska pogajanja med našo državo in Španijo so se začela ta teden v Madridu. Pogodba bo podpisana v najkrajšem času in bo stopila v veljavo pred letošnjo izvozno dobo. Pogodba bo važna glede izvoza predvsem slovlesa v Španijo.

Da bo pospešen izvoz iz naše države Prometno ministrstvo je povišalo tarife za prevoz za kurjavo, apno, kameenje, pesek, opeko za 20%, ako se ti predmeti prevažajo od 1. septembra do 31. marca kateregakoli leta. Cilj tega povišanja je bil ta, da se za jesensko sezono preskrbi dovolj odprtih vagonov za izvoz. Interesenti ne bodo radi povišanih tarifov oškodovani, ker se pričakuje, da se bodo do 1. septembra že dovolj preskrbeli z gori omenjenimi sredstvi in omogočili, da se bodo oproščeni vagoni lahko rabili za izvoz.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Avstrija in razorožitve. — Tajništvo Društva narodov je prejelo spomenico, v kateri je posebno naglašeno, da Avstrija ni izpolnila obveznosti glede razorožitve. V Avstriji obstojajo tajne zveze, ki so podobne vojaškim. Avstrija hrani tajna skladišča vojnega materiala. Avstrija ima industrijske pomožne vire, ki bi v slučaju vojne lahko v 1 do 9 mesecih pripomogli, da bi Avstrija postavila 200.000 do 300.000 vojakov. Tudi obstoje zveze med avstrijskim in nemškim generalnim štabom. Med obeh generalnih štaboma se izmenjujejo častniki. Vrh tega je Dunaj tudi središče trgovine z orožjem.

Glede Madžarske ugotavlja francosko časopisje sledeče: Mala antanta je zastoj poskušala vse, da bi se ustvarilo z Madžarsko znosno razmerje in ni nameravala samo odpraviti napetost v političnem položaju, temveč hotela celo skleniti gospodarsko antanto. Zna

čilno je, da Italija moralno podpira to motenje miru. Tudi je ugotovljeno, da Madžarska skriva mnogo vojnega materiala in da je takorekoč zopet uvedla splošno vojaško dolžnost od 16. do 21. leta.

Iz zasedenega ozemlja v Perurju na Nemškem bo umaknila Anglija čete 31. avgusta letošnjega leta.

Program nove angleške vlade. Novi angleški ministrski predsednik Macdonald je izjavil, da bo prestolni govor, ki bo prečitán dne 2. julija, vseboval vladin program za čas od meseca julija 1930. Parlament se bo mesca julija sestal h kratkemu zasedanju, nato bo imel precej kratke poletne počitnice in se sestal potem k jesenskemu zasedanju, katero bo trajalo od avgusta do božiča. Prihodnje leto pa bo delal od januarja do julija s kratkimi presledki. Kot prihodnji korak na potu za razorožitev na morju bosta Amerika in Anglija izmenjali po strokovnjakih določene mere za bojne sile, katere bodo potem primerjale posebne komisije državnikov obeh držav in na ta način določile silo brodovja.

Splošna evropska konferenca. Koncem aprila 1930 bode splošna evropska konferenca, na kateri se bo govorilo o varnosti in gospodarskem sodelovanju vseh evropskih držav. To važno konferenco bo pripravilo Društvo narodov na septemborskem zasedanju.

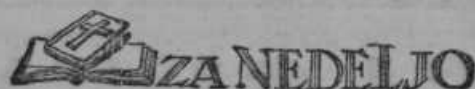
Beljševiki odpravili nedeljo. V mnogih tovarnah v Leningradu se bo od 1. julija dalje uvedel nepretrgani delovni teden. Odpadla bo nedelja. Ta poskus se v merodajnih sovjetskih krogih živahno pozdravlja in zahteva, da se tak red vpelje splošno. Po novem delovnem redu bodo imele posamezne delavske skupine vedno kak drug dan v tednu prost.



Birmancu so podari dobra ura.
Stalna vrednost,
trajen spomin. Čudovito po ceni pri
I. PETELN, urar
Maribor, Gosposka ulica št. 5.

»Flugs« patentirane kose s kosirjem. Zahtevajte prospekte in navodila brezplačno. Iščem zastopnike in prodajalce v vsakem kraju proti visoki proviziji. Generalno zastopstvo za SHS: Josip Videmšek, Maribor, Koroščeva ulica št. 36.

631



Blažena Hema.

Spominski dan 27. junij.

27. junija obhaja Cerkev spomin žene, ki je z našo domovino v ozki zvezi, spomin blažene Heme. Izhajala je Hema iz rodu Pilštanjskih grofov. Starši Engelbert in Tuta sta jo zelo skrbno vzgojevala in preživela je svojo mladost v pobožnosti ter sveti resnosti in je bila po resničnem krščanskem življenju še bolj plemenita ko po svoji rodbini. Po želji staršev je stopila v zakon z Breškim grofom Viljemom. Živela je z njim v pravi krščanski zastopnosti in ljubezni. Kazala je pa to posvečeno zakonsko ljubezen pred vsem tako, da je svojega moža, ki je bil že itak dober, z besedo, posebej pa še s svojim vzgledom vodila h krščanski popolnosti. Ravno tako je s prav krščansko modrostjo vzgojila svoja dva sinova Viljema in Hartviga.

Kakor je bila Hema tako zvesta v izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti tako se je pa odlikovala tudi po drugih čednostih. Bila je vzgled velike in iskrene ljubezni do Boga, nosila je v svoji duši veliko ljubezen in usmiljenje do bližnjega, veliko je molila in se združevala z Bogom, zaničevala je svet in njegove mikavosti, potrpečljivo in junaško je prenašala križe in težave življenja. In teh ji ni manjkalo. Še mlada je izgubila najprej srčno ljubljenega moža. Ne dolgo potem pa so ji zlobni in brezsrčni rudarji na grozovit način umorili oba cvetoča sina. V pravem krščanskem duhu je zločincem odpustila, nato pa je sklenila, da hoče svet popolnoma zapustiti in da hoče svoje veliko premoženje porabiti v čast božjo in za dela krščanskega usmiljenja.

Leta 1042 je spremenila svoj grad v Krškem na Koroškem v samostan, v katerega je vstopila ona sama in še 70 redovnic. Tudi je še poskrbela za zadostne dohodke 20 duhovnikom, ki so oskrbovali redovnicam službo božjo in izvrševali dušjeskrbje za mestne prebivalce in za okolico. S pomočjo teh posestev in dohodkov je solnograški nadškof Gebhard leta 1071 ustanovil krško škofijo, ki obsega današnjo Koroško. Druga svoja posestva je izročila za razne dobrodelne ustanove in za podporo revnim cerkvam. In kakor je bila v zakonu svojemu možu in sinoma voditeljica na potu v nebesa, tako je bila tudi v samostanu vsem svojim redovnim sestram učiteljica, ki jih je opominila, še bolj pa s svojo gorečnostjo in svetostjo učila krščanske popolnosti. Pa le nekaj nad dve leti je živela med njimi in jim bila prava duhovna mati; dne 29. junija leta 1045 je izdahnila svojo dušo. Ker so se na njenem grobu začeli goditi razni čudeži, je dal škof Henrik njeno truplo prenesti v stolnico, kjer še danes počiva.

Življenje blažene Heme temeljito ovzrže ono mnenje, ki ga je toliko med ljudmi, mnenje, da je svetost samo za redovnika ali k večjemu še tudi za